

Fóti Péter: Demokratikus oktatás: Politika vagy pedagógia?

március 8, 2018

Előadás a Demokratikus Nevelés 2018 konferencián Budapesten 2018 március 4.-én

Miért éppen a 20 század elején jelent meg a demokratikus oktatás gondolata? Mennyiben volt ez következménye politikai változásoknak és mennyiben pedagógiai/pszichológia megfontolásoknak?

Az amerikai Homer Lane által megteremtett – ma demokratikus iskoláknak nevezett – szervezetek szakítanak azzal az iskolamoddal, amely arra épít, hogy az iskolában különböző rangú személyek vannak jelen: a felnőttek a tisztek, és a tanulók a közlegények, azaz köztük hierarchikus kapcsolat van. A „tanár-tisztek” felelősek a tanulás módszereiért és tartalmáért, az osztályban és az iskolában uralkodó rendért, a „tanuló-közlegények” feladata pedig a tanulás és az engedelmisség. A demokratikus iskolamodellben a tanárok és a gyerekek partnerek, és az egyoldalú tanári hatalom helyett a felelősség és a hatalom megosztott. A felnőttek funkciója részben más, mint a gyerekéké, de ez nem teremt közöttük merev hierarchiát. Mindezek az új elvek iskolai intézményekben is testet öltenek, mint az iskolai önkormányzat, vagy a közös konfliktusmegoldás és igazságszolgáltatás intézményei. Egyáltalán önálló nevelési mód ez vagy vannak közös elemei más alternatív pedagógiákkal, mint a Dewey, Montessori, Steiner, Freinet nevével fémjelzett irányzatok? Hogyan fejlődött a

demokratikus oktatás gyakorlata és gondolati bázisa, és milyen áramlatok vannak a mai mozgalomban. Miben különböznek egymástól a demokratikus nevelés ortodox és realista követői.

Ajánlott irodalom:

- Dartington Hall demokratikus iskola (1926-87)
- Homer Lane
- A tanulásról a szabad iskolákban